

OKRĘGOWA WYSTAWA FILATELISTYCZNA
„CHRZANÓW 2003”

35-lecie Koła PTTK
„Fablok” Chrzanów

445-lecie Poczty Polskiej

KATALOG

MIEJSKI OŚRODEK KULTURY, SPORTU i REKREACJI W CHRZANOWIE
ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH NR 1 W CHRZANOWIE
KOŁO PZF NR 3 FABŁOK W CHRZANOWIE
KOŁO PTTK FABŁOK W CHRZANOWIE

**OKRĘGOWA WYSTAWA
FILATELISTYCZNA
„CHRZANÓW 2003”**

zorganizowana z okazji

35-lecia Koła PTTK – Fablok

oraz

445-lecia Poczty Polskiej

*MOKSiR – Chrzanów, ul. Broniewskiego 4
17-23 maja 2003*

*Zespół Szkół Zawodowych nr 1 – Chrzanów os. Stella 14
18-24 października 2003*

Protector Wystawy

BOGUSŁAW MAŚSIOR

Senator Rzeczypospolitej Polskiej

Komitet Honorowy Wystawy

(w porządku alfabetycznym)

WIKTOR CYPCAR

Starosta Powiatu Chrzanowskiego

STANISŁAW DUSZA

Zastępca Burmistrza Miasta Chrzanowa

WIESŁAWA DWORNIK

Naczelnik Urzędu Pocztowego Chrzanów 1

JERZY FRAŚ

*Dyrektor Wydziału Edukacji Kultury i Kultury Fizycznej
Starostwa Powiatowego*

ALEKSANDER GRZYBOWSKI

Przewodniczący Rady Miasta Chrzanowa

MARIAN KAZIECZKO

*Zastępca Prezesa Małopolskiego Okręgu
Polskiego Związku Filatelistów w Krakowie*

TADEUSZ KOŁACZ

Zastępca Starosty Powiatu Chrzanowskiego

ALDONA KOMOROWSKA

Sekretarz Gminy Chrzanów

RYSZARD KOSOWSKI

Burmistrz Miasta Chrzanowa

JAN MALIK

*Prezes Zarządu Małopolskiego Okręgu
Polskiego Związku Filatelistów w Krakowie*

PIOTR MAJCHERCZYK

*Prezes Zarządu – Dyrektor Naczelny
Fabryki Maszyn Budowlanych i Lokomotyw
„Bumar – Fablok” w Chrzanowie*

STEFAN MISINIEC

Ks. Prałat – Proboszcz Parafii św. Mikołaja w Chrzanowie

KRZYSZTOF NOWORYTA

Dyrektor Okręgu Poczty Polskiej w Krakowie

KAZIMIERZ PUDO

Prezes Zarządu Oddziału PTTK w Chrzanowie

JERZY ZIELIŃSKI

*Przewodniczący Komisji Edukacji
Rady Miasta Chrzanowa*

KAZIMIERZ ZMARZĘY

Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 w Chrzanowie

Komitet Organizacyjny

Przewodniczący

JÓZEF SYSKA

Prezes Koła PZF nr 3 – Fablok

Zastępcy Przewodniczącego

JAN SMÓŁKA

Dyrektor MOKSiR w Chrzanowie

ZDZISŁAW ŚLIWA

Prezes Koła PTTK – Fablok

Sekretarz

PIOTR TOBOLSKI

Z-ca dyrektora ZSZ nr 1 w Chrzanowie

Członkowie

Edward Iwaniak – Prezes Zarządu Oddziału PZF

Urszula Liszka – MOKSiR Chrzanów

Maciej Siewniak – ZSZ nr 1

Leon Wiecheć – Koło PZF nr 7 Trzebinia

*Irena Brzózka, Jerzy Gołębiowski,
Bogumiła Janusz, Teresa Karaś, Zofia Kosowska,
Henryk Ostrowski, Bronisław Piwczyk,
Stefan Wyzina, Janina Zachariasz
Członkowie Koła PTTK Fablok*

*Stefania Barcik, Józef Bartula,
Andrzej Bronicki, Wiesław Chłopek,
Stanisław Hedwik, Janusz Ichniowski,
Andrzej Oczkowski, Tadeusz Ptasieński,
Ignacy Siemek, Leonard Trytko,
Arkadiusz Węgrzynowski, Stanisław Żegleń
Kolo PZF nr 3 Fablok w Chrzanowie*

Młodzieżowe Koło Filatelistów Nr 38/S – ZSZ Nr 1 Chrzanów

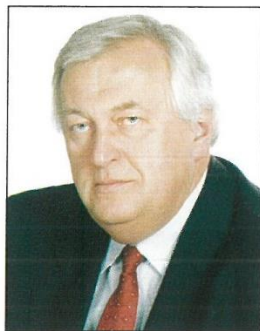
Sąd Konkursowy

*Janusz Adamczyk – Przewodniczący – Kraków
Stanisław Wryk – Sekretarz – Kraków
Karol Micza – Członek – Katowice
Józef Pszczółka – Członek – Bielsko-Biała
Sławomir Bem – Członek – Tarnów
Jan Postrzelony – Aspirant – Kraków
Adam Lach – Aspirant – Rybnik*

SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Bogusław Maścior

Pragnę serdecznie podziękować za zaproszenie do objęcia Honorowego Protektoratu OFW „Chrzanów 2003” – organizowanej z okazji 35 rocznicy założenia Koła PTTK przy Fabloku oraz 445-lecia Poczty Polskiej.

Wyrażam przekonanie, że doświadczenia i zaangażowanie filatelistów z Koła PZF nr 3 przy Fabloku pozwoli profesjonalnie przygotować wydarzenie filatelistyczne – i turystyczne zarazem – na wysokim poziomie.

Gratuluję koleżankom i kolegom z Koła PTTK 35-letniej działalności, która łączy aktywny wypoczynek z poznawaniem uroków naszego kraju.

Życzę Wam dalszej owocnej działalności.

Przekazując podziękowanie za zaproszenie życzę powodzenia w organizacji tego ważnego przedsięwzięcia.

BOGUSŁAW MAŚCIOR
Senator
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowni Państwo,

Z zainteresowaniem odbieram ciekawe przedsięwzięcia organizowane od wielu lat przez Koło PZF Nr 3 przy Fabloku – że wspomnę ostatnie OWF „CHRZANÓW 2001” i WF „CHRZANÓW 2002”.

Z sympatią przyjąłem zaproszenie do Komitetu Honorowego kolejnej już OWF „CHRZANÓW 2003”, która ma uświetnić 35-lecie działalności Koła PTTK przy Fabloku oraz 445 lecie Poczty Polskiej.

Uczczenie tych rocznic przez zgromadzenie i eksponowanie tematycznych zbiorów filatelistycznych – oraz wydanie okolicznościowych kart pocztowych i stosowanie przez Urząd Pocztowy Chrzanów 1 okolicznościowego datownika – będzie niewątpliwie ważnym wydarzeniem kulturalnym i edukacyjnym w naszym mieście.

Przyczyni się do promocji CHRZANOWA i pozwoli na trwale zapisać w jego historii to wydarzenie.

Organizatorom tego przedsięwzięcia dziękuję za inicjatywę. Gratuluję członkom Koła PTTK przy Fabloku dotychczasowych osiągnięć i życzę dalszej owocnej i przynoszącej zadowolenie i satysfakcję działalności.

Zwiedzającym życzę wielu niezapomnianych wrażeń przy oglądaniu interesujących eksponatów filatelistycznych.

RYSZARD KOSOWSKI
Burmistrz Chrzanowa

W odpowiedzi na pismo uprzejmie informuję, że z dużą przyjemnością i satysfakcją przyjmuję zaproszenie do uczestnictwa w Komitecie Honorowym Okręgowej Wystawy Filatelistycznej organizowanej z okazji 35-lecia Koła PTTK w Chrzanowie. Równocześnie wyrażam przekonanie, że jubileusz Koła PTTK stanowi wyjątkową okazję do zaprezentowania zbiorów filatelistycznych popularyzujących między innymi sport i turystykę.

Mam też nadzieję, że zorganizowana Wystawa Filatelistyczna spełni swoje zadania poznawcze w upowszechnianiu walorów edukacyjnych, jakie niesie ze sobą filatelistyka, a ponadto będzie ważnym wydarzeniem kulturalnym w życiu regionu.

Stąd pragnę w imieniu Zarządu Małopolskiego Okręgu Polskiego Związku Filatelistów w Krakowie i własnym przekazać organizatorom Wystawy, a szczególnie działaczom Koła nr 3 przy BUMAR-FABLOK w Chrzanowie słowa podziękowania za podjęty trud urzędzenia ekspozycji i życzenia dalszych sukcesów.

JAN MALIK
Prezes Zarządu
Małopolskiego okręgu PZF
w Krakowie

Szanowni Państwo,

*C*zuję się wielce zaszczycony, że przyjęli mnie Państwo w poczet członków Komitetu Honorowego Okręgowej Wystawy Filatelistycznej, organizowanej z okazji „35-lecia PTTK w Chrzanowie”.

Jestem przekonany, że rzeczona wystawa przyczyni się do dalszej popularyzacji kolekcjonowania znaczków pocztowych wśród młodzieży. Tym bardziej, że temat koresponduje z zainteresowaniami ludzi młodych, żądnych przygód czekających na nowe wyzwania, na poznawanie otaczającego ich świata.

Zbieranie, przygotowywanie i prezentowanie zbiorów filatelistycznych jest doskonałą lekcją poglądową historii, tradycji i rodzimej kultury. Zawsze uważałem, że kolekcjonowanie walorów filatelistycznych, poza dreszczykiem zdobywania coraz to nowych "okazów" jest niepowtarzalną okazją do poszerzenia horyzontów myślowych, przyczynkiem do pogłębiania wiedzy.

Poczta Polska stale wydaje cały szereg znaczków i kartek pocztowych oraz innych walorów filatelistycznych o różnorodnej tematyce dbając przy tym o estetykę i szatę graficzną. Wyrażam przekonanie, że Okręgowa Wystawa Filatelistyczna poświęcona „35. rocznicy powstania PTTK w Chrzanowie” będzie ważnym wydarzeniem filatelistycznym oraz przyczyni się nie tylko do upowszechniania wydawnictw pocztowych ale także do dalszego poznawania, także czynnego, naszego pięknego kraju.

Gratuluje wystawcom ekspozycji a wszystkim filatelistom ich pięknej pasji kolekcjonerskiej, która uczy nie tylko cierpliwości, ale zarazem otwiera drogę do poznania wielu ważnych zagadnień.

W imieniu swoim oraz pracowników Krakowskiego Okręgu Poczty - organizatorom i uczestnikom Wystawy życzę wiele sukcesów w ich kolekcjonerskiej pasji, a zwiedzającym niezapomnianych wrażeń.

KRZYSZTOF NOWORYTA

Dyrektor Okręgu Poczty w Krakowie

Aija dokładnie 35 lat nieprzerwanej aktywnej działalności Koła PTTK Fablok. Działalność ta, bardzo bogata i różnorodna, wywarła silny wpływ na ruch turystyczny na Ziemi Chrzanowskiej a także była widoczna poza granicami regionu.

Celem wszelkich inicjatyw podejmowanych przez Koło była zawsze popularyzacja turystyki i krajoznawstwa, jako form wychowania młodego pokolenia, jako świetnych sposobów wypoczynku i pogłębiania wiedzy o okolicy, kraju, świecie.

Kolejnym przedsięwzięciem propagującym te zagadnienia zainicjowanym przez Koło w roku swego jubileuszu jest wystawa filatelistyczna, którą mamy okazję oglądać.

Podziwiając prezentowane zbiory zwróćmy uwagę na zawarte w nich treści. Pamiętajmy o nieprzemijających wartościach turystyki. Doceniśmy trud kolekcjonerów, którzy zgromadzili te zbiory, ale wspomnijmy także pracę fablokowskich pttkowców, dzięki którym krąg zainteresowanych turystyką w Chrzanowie i okolicach rośnie – to ich święto.

KAZIMIERZ PUDO
Prezes Oddziału PTTK w Chrzanowie

Filatelistyka – Krajoznawstwo – Turystyka

Każde z tych określeń stanowi o oddzielnej dziedzinie i w zależności od zainteresowania, określenia te można znakomicie rozszerzać w działy, poddziały, od ogólnej definicji do bardzo wąskich wycinków.

Pozornie stanowią oddzielność, ale po bliższym zapoznaniu, dostrzec można ich dużą zbieżność, wzajemne oddziaływanie, uzupełnianie, dążność do określonego celu. Nie jest tajemnicą, że znaczny procent chłopców a także dziewcząt już w wieku przedszkolnym i szkolnym wykazuje duże zainteresowanie filatelistyką a może bardziej odpowiadającym dla tego wieku określeniu – znaczkami.

Początkowe zainteresowanie to ilość, kształt, grafika, kolorystyka, obiekt, osoba, temat.

Z biegiem lat to już jednak nie wystarcza. Chciałoby się wiedzieć wiele więcej. Znaczkami inspirują zatem do sięgnięcia do podręczników, map, encyklopedii, folderów (w zależności od osobistych zainteresowań), by zgłębić wiedzę z zakresu przykładowo geografii, historii, przyrody, kultury, sztuki, sportu i wielu jeszcze innych dziedzin. Już nie wystarcza rozpoznanie na znaczkach pocztowych obiektów, osób, zdarzeń, nazwy państwa z którego znaczek pochodzi. Nie wystarcza rozróżnienie Wawelu od Belwederu, Giewontu od Rysów, Mickiewicza od Słowackiego, krokusa od szarotki, wilka od lisa, dropa od drozda. Rodzi się potrzeba poszerzenia wiedzy. W przypadku geografii i przyrody, to coś w rodzaju krajoznawstwa. Rośnie potrzeba szerszego poznania regionów, ich walorów, zabytków, historii, kultury i innych ciekawostek.

Kiedy nasza wiedza przynajmniej częściowo zostaje w tym zakresie zaspokojona, rodzi się kolejny etap – turystyka. Jakaż to frajda, by to co do tej pory oglądano na rycinie znaczkami, o czym przeczytano w podręcznikach, można na własne oczy zobaczyć, podziwiać to piękno.

Beskid Żywiecki (Krawców Wierch)

W rzeczywistości nie ujmując absolutnie wartości graficznej znaczków, gdyż zdecydowana ich większość stanowi mistrzowskie przedstawienie oryginału, to bezpośredni kontakt czy spotkanie stawia przysłowiową kropkę nad „i”.

Są to oczywiście moje osobiste odczucia i nie mnie laikowi oceniać pełnię powiązań wspomnianych dziedzin. Czas płynie i w miarę jego upływu, początkowe luźne zainteresowania przeradzają się w bardziej dojrzałą formę.

W filatelistyce to kolekcjonerstwo. Klasery zapełniają się całymi seriami, czasem wybranymi wąskimi tematami, ale także nieraz w bardzo szerokim zakresie przyrodą, geografią, historią, architekturą, kosmosem, sportem, różnymi wydarzeniami. Tak można by wymieniać w nieskończoność dziedziny, które stanowią chlubę dla poszczególnych zbieraczy-kolekcjonerów.

Podobnie dzieje się w krajoznawstwie i turystyce. Początkowo chcemy zdobyć Giewont, a później nęci każdy szczyt czy szlak w Tatrach, Gorcach, Beskidach, Sudetach, Bieszczadach itd., itd.

Snując te laickie rozważania, doszukując się wspólnych cech filatelistyki, krajoznawstwa i turystyki, znajduję odpowiedź „skąd w ramach obchodu jubileuszu 35 lat działalności Koła PTTK Fablok jedna z towa-

rzyszających temu wydarzeniu imprez, to prezentowana wystawa filatelistyczna. Zatem to nie przypadek a przecieź są i inne okoliczności.

Przedem wszystkim ludzie, którzy tym dwom pasjom poświęcają nie tylko swój wolny czas. Nie dociekając co było pierwsze – czy jajo, czy kura, można jednym tchem wymienić wiele nazwisk osób, które znakomicie te dwie pasje w pewnym okresie łączyły czy nadal łączą będąc zarówno członkami Koła PTTK Fablok i filatelistami: Marian Oczkowski (†), Arkadiusz Węgrzynowski, Zdzisław Śliwa, Jerzy Gołębiowski, Anna Halbina (†), Kazimierz Kępiński, Jan Oczkowski, Stanisława Paw, Kazimierz Pudo, Andrzej Śliwa, Stefan Staško, Stanisław Trębacz, Stefan Wyzina, Jan Zalitacz, Jadwiga Zielińska.

Ocenę wystawy rzecz jasna pozostawiam fachowcom. Chciałbym jednak przy tej okazji przybliżyć 35-letnią działalność turystyczną Koła PTTK Fablok. W zasadzie działalność turystyczna fablokowców sięga znacznie wcześniejszego okresu, gdyż udokumentowane powstanie koła Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Fabloku nosi datę 25 lutego 1948 r. Po zjednoczeniu ruchu turystycznego, jako pierwsze w chrzanowskim Oddziale Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Koło Fablok powstało 15 czerwca 1951r. Niestety, po kilku latach działalność koła została zawieszona.

Reaktywowanie koła nastąpiło 8 maja 1968 r. z inicjatywy niewielkiej grupy zapaleńców. Nazwiska ich to: Zofia Ciecziura (gł.inicjator), Grażyna Bochenek, Stanisława Hebda, Stanisława Paw, Janina Zachariasz, Mieczysław Han, Marian Oczkowski, Arkadiusz Węgrzynowski, Stefan Wyzina.

Zainteresowanych 35-letnią działalnością Koła PTTK Fablok odsyłam do specjalnego wydawnictwa jubileuszowego gdyż w niniejszym wspomnieniu są wymienione jedynie ważniejsze wydarzenia.

Działalność turystyczna koncentrowała się w zasadzie na turystyce pieszej, górskiej i nizinnej, chociaż w pewnym okresie działały również sekcja narciarska (1968-1981) i sekcja kolarska (1976-1984).

W okresie 1968-2003 uczestniczono w ponad 700 różnego rodzaju imprezach turystycznych. Wśród nich, zgodnie z zasadniczym kierunkiem działalności, największy procent stanowiły wycieczki jednodniowe i wielodniowe (od 2 do 14 dni) piesze nizinne, górskie i kolarskie. W przypadku kolarzy, najdłuższą była 102-dniowa wycieczka „Dookoła Polski”.

Lata 1968-1990 charakteryzowały się dużą ilością rajdów, zlotów, zła-zów organizowanych przez bratnie koła. Były one okazją nie tylko do uczestnictwa naszych grup na atrakcyjnych trasach w różnych regionach

kraju, ale także do nawiązywania kontaktów turystycznych i wymiany doświadczeń organizacyjnych z innymi kołami.

Z tego okresu na szczególne wspomnienia zasługują:

- Międzynarodowe Rajdy Przyjaźni (na tatrzańskich trasach), których przez wiele lat Koło Fablok było współorganizatorem, a zdobyte na nich trofea – puchary, dyplomy, proporce, znaczki stanowią wspaniały akcent w eksponowanych zbiorach różnego rodzaju wyróżnień w pomieszczeniu koła przy al. Henryka 39,
- Złoty Obuwników i Garbarzy organizowane przez Oddział PTTK Chełmek – bogate w towarzyszące atrakcje,
- Rajdy Tasko – wymagające od uczestników znacznych kwalifikacji turystycznych, a które przyniosły drużynom naszego koła dwukrotnie I miejsce,
- Rajdy studentów AGH – „Szlakami walk z faszyzmem”, zakończone trzykrotnym zajęciem I miejsca i zdobyciem Pucharu Przechodniego na własność.

Koło Fablok, niezależnie od udziału w imprezach przygotowywanych przez bratnie koła – organizowało wycieczki własne. Dla wielu pozostanie w pamięci 10 Złotów Fablokowców w latach 1974-1983 oraz 4 Złoty Kolarskie Fablokowców w latach 1980-1983.

Beskid Mały

Tatry – Dolina Chochołowska

Wspomniane formy wycieczkowania – rajdy, zloty, złady uległy znacznej zmianie od roku 1991. Od tego czasu zdecydowanie przeważają wycieczki własne, co nie wyklucza udziału członków fablokowskiego koła w imprezach organizowanych przez Oddział PTTK, czy też zrzeszone w nim inne koła.

W czasie wędrówek, fablokowskie grupy turystów przemierzyły trasy Tatr, Beskidów, Gorców, Karkonoszy, Bieszczad, Gór Świętokrzyskich, Dolinek Jurajskich, Szlaku Orlich Gniazd, Szlaku Piastowskiego, Szlaku Renesansu, zwiedzając także Ziemie: Chrzanowską, Oświęcimską, Wadowicką, Cieszyńską, Poznańską, Krakowską, Kielecką, Krośnieńską, Kłodzką i leżące na ich terenach miasta, zabytki, ciekawostki itp.

Nie zabrakło też wycieczek zagranicznych m.in. na Słowację (wielokrotnie), do Czech, Austrii i Włoch.

Członkowie koła zdobyli ponad 700 odznak turystyki kwalifikowanej w różnych dyscyplinach (górska, piesza nizinna, kolarska) i w różnych stopniach, w tym te najwyższe. Posiadaczami Dużej Złotej Górskiej Odznaki Turystycznej są: Jan Heller, Tadeusz Dereszowski, Marian Mąsiorski, Ludwik Sucherek, Maria Błahuta, Andrzej Górecki, Henryk Ostrowski, Wojciech Wyzina, Jan Zalitacz, a Dużej Złotej Kolarskiej Odznaki Turystycznej Cezary Buncler i Władysław Mamot.

Uzupełnieniem i urozmaiceniem działalności koła prócz wycieczek, które cieszyły się największym powodzeniem i dużą frekwencją (na każdym ze Złotów Fablokowców liczba uczestników sięgała prawie 1000 osób), były wieczornice turystyczne, prelekcje z przeżroczami, wystawy czy też spotkania okolicznościowe.

Wieczornice turystyczne, a odbyło się ich w latach 1968-2003 dwadzieścia osiem, stanowiły podsumowanie poszczególnych sezonów, były okazją do wspomnień z przebytych tras. Liczne towarzyszące im prelekcje, prezentacje przeżroczy i filmów oraz inne atrakcyjne punkty przyczyniły się do tworzenia atmosfery sprzyjającej udziałowi w kolejnych imprezach przygotowywanych przez koło.

Okolicznościowe wydarzenia były okazją do zorganizowania wystaw i zaprezentowania na nich osiągnięć koła. Wystawy zorganizowano m.in. w latach:

- 1973 - 100-lecie turystyki w Polsce,
- 1974 - 50-lecie Fabryki Lokomotyw,
- 1976 - 25-lecie Oddziału PTTK,
- 1984 - 40-lecie PRL,
- 1994 - 25-lecie Koła,
- 2001 - 50-lecie Oddziału (współorganizacja),
- 2002 - Turystyka na Ziemi Chrzanowskiej (współorganizacja).

Również obecna wystawa filatelistyczna jest jedną z tych okazji, by działalność koła była zaprezentowana szerszemu ogółowi.

Z innych imprez warto wymienić : konkurs przeżroczy „Krajobrazy '80”, „Mikołajki” przygotowane dwukrotnie w latach 1981 i 1982, spotkania z paniami z okazji ”8 Marca” w latach 1992 i 1993.

Organizując wycieczki i wspomniane imprezy towarzyszące, zarząd i członkowie koła nie zapomnieli o sprawach społecznych o szerszym znaczeniu. Przy okazji wieczornic, z dobrowolnych składek zebrano kwoty na:

- odbudowę Zamku Królewskiego w Warszawie,
- odnowę zabytków Krakowa,
- budowę Centrum Zdrowia Dziecka,
- pomoc dla powodzian,
- odbudowę spalonego kościółka w Rdzawce.

Działalność Koła PTTK Fablok w latach 1968-2003 była wysoko oceniana, o czym świadczą liczne wyróżnienia i odznaczenia dla koła i jego członków. Potwierdzają to dziesiątki nazwisk w Złotej Księdze koła. W roku 1980 Koło PTTK Fablok zostało wyróżnione przez Zarząd Główny

Słowackie Tatry Zachodnie

(1980), Jerzy Gołębiowski (1984), Stanisław Trębacz (1984), Bronisław Piwczyk (1991), Stefania Barcik (1993), Maria Błahuta (1993), Andrzej Górecki (1993), Bogumiła Janusz (1996), Henryk Ostrowski (1996), Irena Brzózka (2000), Kazimierz Pudo (2000), Waclaw Oczkowski (2001). **Dyplomami** Zarządu Głównego wyróżniono 16 członków: Zdzisław Śliwa (1975), Mieczysław Han (1984), Janina Zachariasz (1984), Jerzy Gołębiowski (1984), Jan Heller (1984), Stanisław Trębacz (1984), Jan Zalitacz (1984), Kazimierz Pudo (1994), Irena Brzózka (1996), Waclaw Oczkowski (1996), Krystyna Czerwonka (2000), Zofia Kosowska (2000), Wojciech Wyzina (2000), Lucyna Śliwa (2001), Józefa Wyzina (2001), Wanda Zięba (2001).

W roku 2001, Oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Chrzanowie obchodził jubileusz 50-lecia działalności. Na uroczystej sesji z tej okazji, Koło PTTK Fablok zostało wyróżnione przez

ny **Złotą Honorową Odznaką PTTK**. Takim samym wysokim wyróżnieniem może poszczycić się 13 członków: Marian Oczkowski (1964), Jan Heller (1984), Stefan Wyzina (1984), Jan Zalitacz (1984), Zdzisław Śliwa (1993), Cezary Buncler (1994), Władysław Mamot (1994), Jerzy Gołębiowski (1998), Marian Mąsiorski (1998), Bogumiła Janusz (2000), Henryk Ostrowski (2000), Bronisław Piwczyk (2000), Janina Zachariasz (2000). **Odznakę w stopniu srebrnym** otrzymało 18 członków: Jan Heller (1973), Arkadiusz Węgrzynowski (1973), Jan Zalitacz (1974), Stefan Wyzina (1974), Zdzisław Śliwa (1977), Marian Mąsiorski (1980), Janina Zachariasz

Zarząd Główny Medalem 50-lecia PTTK. Medal otrzymali również zasłu-
żeni działacze koła: Bogumiła Janusz, Janina Zachariasz, Jerzy Gołębiow-
ski, Bronisław Piwczyk, Zdzisław Śliwa, Stefan Wyzina, Jan Zalitacz.

Wśród licznych zapisów w Złoty Księgach nie brak nazwisk człon-
ków koła, którzy otrzymali wyróżnienia o charakterze regionalnym, za-
kładowym i od władz samorządowych.

Aktywność koła w sposób dobitny potwierdzają kroniki obejmujące
już 10 tomów oraz 2 Złote Księgi, a liczne trofea w postaci pucharów,
plakietek, dyplomów, proporców oraz niewielka kolekcja znaczków
pocztowych stanowią stałą wystawę w skromnym pomieszczeniu, odda-
nym do dyspozycji koła przez chrzanowski Oddział PTTK i są wizytówką
społecznej pracy wielu oddanych działaczy. Długa lista działaczy umie-
szczona jest we wspomnianym wydaniu jubileuszowym, warto jednak w
tym miejscu przekazać przynajmniej nazwiska tych, którzy działalnością
koła obecnie kierują i dzięki którym przygotowane zostały imprezy ju-
bileuszowe. Zarząd Koła działa w składzie:

Zdzisław Śliwa – prezes od 1969 do 1986 i od 1989 r. nadal

Irena Brzózka – wiceprezes

Zofia Kosowska – skarbnik

Bronisław Piwczyk – sekretarz

Teresa Karaś

Henryk Ostrowski

Kazimierz Pudo

Piotr Hajduk

Jerzy Gołębiowski.

W Komisji Rewizyjnej pracują:

Stefan Wyzina – przewodniczący

Bogumiła Janusz

Janina Zachariasz.

Mam świadomość, że 35-letnią działalność Koła PTTK Fablok nie
sposób ująć w tak krótkim opracowaniu. Jestem jednak przekonany, że
organizowane jubileuszowe imprezy i inne okolicznościowe wyda-
wnictwa pozwolą przybliżyć w szerszym zakresie osiągnięcia fablokow-
skich turystów, przyczynią się do dalszego rozwoju koła, do powięk-
szenia liczby członków (obecnie 120), zachęcą do uczestnictwa w naszych
turystycznych wypadach, na które wszystkich serdecznie zapraszam zgo-
dnie z naszym hasłem: „**WĘDRUJ RAZEM Z NAMI**”

Chrzanów, maj 2003 r.

Sylwetki zasłużonych działaczy Koła PTTK Fablok

Zdzisław Śliwa – członek koła od 1968 r., prezes koła od 1969 do 1986 i nadal od 1989 r., przewodnik beskidzki, strażnik ochrony przyrody. Jeden z najaktywniejszych członków koła, oddany bez reszty sprawom turystyki. Inicjator, organizator i realizator większości poczynań koła. Długoletni, aktywny działacz Zarządu Oddziału PTTK i Koła Przewodników, społeczny przewodnik wycieczek koła. Odznaczony Srebrną i Złotą Honorową Odznaką PTTK, odznaką „100 lat turystyki w Polsce”, odznaką „25 lat w PTTK”, odznaką „25 lat turystyki na Ziemi Chrzanowskiej”, Medalem 50-lecia PTTK oraz innymi wyróżnieniami i dyplomami, w tym Zarządu Głównego PTTK.

Stefan Wyzina – jeden z członków założycieli Koła PTTK Fablok w roku 1951 i inicjatorów jego reaktywowania w 1968 r. Z zorganizowaną turystyką związany od 1948 r., kiedy został członkiem PTT. Długoletni działacz sportowy w TS Fablok i turystyczny w PTTK, jako członek Zarządu Oddziału i Oddziałowej Komisji Rewizyjnej oraz od kilku kadencji przewodniczący Komisji Rewizyjnej Koła Fablok. Inicjator wielu poczynań, pomysłodawca i realizator imprez turystycznych. Autor bardzo wielu artykułów o tematyce turystycznej i sportowej w fablokowskim dwutygodniku „Przegląd Wiadomości”. Redaktor i realizator kroniki koła od jego reaktywowania w 1968 r. Wyróżniony Srebrną i Złotą Odznaką Honorową PTTK, odznaką „25 lat w PTTK”, odznaką „25 lat turystyki na Ziemi Chrzanowskiej”, Medalem 50-lecia PTTK, Srebrną Odznaką „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej” oraz licznymi dyplomami i odznakami szczebla wojewódzkiego.

Janina Zachariasz – członkini PTTK od 1956 r., jedna z inicjatorów reaktywowania Koła Fablok w 1968 r. Bardzo zaangażowana organizatorka i uczestniczka imprez turystycznych koła. Posiadaczka uprawnień organizatora turystyki. Propagatorka turystyki rodzinnej. Autorka wielu wpisów do kroniki koła. Długoletnia, aktywna członkini Zarządu Koła i Komisji Rewizyjnej. Wyróżniona Srebrną i Złotą Honorową Odznaką PTTK, odznaką „100 lat turystyki w Polsce”, odznaką „25 lat w PTTK”, Dyplomem Zarządu Głównego PTTK i innymi dyplomami oraz Medalem 50-lecia PTTK.

Jerzy Gołębiowski – członek koła od 1970 r., kilkakrotny członek Zarządu Koła i Zarządu Oddziału, przewodnik beskidzki, b. prezes Koła Przewodników przy Oddziale PTTK w Chrzanowie. Wykonawca i prezytnter znakomitych przeżrocy i filmów turystycznych oraz współorganizator wielu imprez koła. Od wielu lat prowadzi społecznie wyieczki koła. Wyróżniony Dyplomem Zarządu Głównego, Srebrną i Złotą Honorową Odznaką PTTK, odznaką „100 lat turystyki w Polsce”, odznaką „25 lat w PTTK” i Medalem 50-lecia PTTK.

Mieczysław Ban – członek PTTK od 1951 r. W roku 1968 przyczynił się do reaktywowania Koła PTTK Fablok. Bardzo aktywny jako turysta i działacz, wieloletni członek Zarządu Koła i Zarządu Oddziału. Autor wspaniałych zdjęć i przeżrocy oraz artykułów o tematyce turystycznej, uroczy gawędziarz i życzliwy kolega. Za działalność turystyczną wyróżniony Dyplomem Zarządu Głównego PUK, odznaką „100 lat turystyki w Polsce”, Srebrną Plakietką Znicza Olimpijskiego, odznaką „25 lat turystyki na Ziemi Chrzanowskiej”. Zmarł w 1984 roku.

Jan Heller – zamiłowany turysta już od czasów przedwojennych, uczeń wybitnego taternika prof. Mieczysława Świerża. Wieloletni członek Zarządu Koła i kierownik sekcji turystyki nizinnej, przewodnik beskidzki i terenowy, strażnik ochrony przyrody, kolekcjoner osobliwości przyrodniczych. O jego aktywności turystycznej świadczy zdobycie Dużej Złotej Górskiej Odznaki Turystycznej oraz odznaki „Za wytrwałość”. Za długoletnią działalność w Kole Fablok i w Zarządzie chrzanowskiego Oddziału PTTK otrzymał Srebrną i Złotą

Odznakę Honorową PTTK, odznakę „100 lat turystyki w Polsce”, odznakę „25 lat w PTTK”. Zmarł w roku 1997.

Chrzanów

POŁOŻENIE

Chrzanów – miasto powiatowe położone na zachodzie województwa małopolskiego, nad lewym dopływem Wisły - rzeką Chechło. Geograficznie leży na pograniczu Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej i Wyżyny Śląskiej. Chrzanów zlokalizowany jest w połowie drogi pomiędzy Katowicami i Krakowem, przy autostradzie A-4 przebiegającej przez północną część miasta.

Powierzchnia gminy wynosi 79,3 km², którą zamieszkuje około 51 tys. osób. W jej skład wchodzi miasto Chrzanów oraz 6 sołectw: Płaza, Pogorzyce, Żrebce, Balin, Okradziejówka, Luszowice.

Z HISTORII

Prawa miejskie Chrzanów otrzymał w XIV wieku. Chrzanów staropolski miał dwie specjalności: handel bydłem – istniała tu komora celna dla jego wywozu na Śląsk oraz kruszce – głównie rudy ołowiu, cynku i żelaza. O znaczeniu miasta w handlu ołowiem świadczy nazwa jednostki wagi tego kruszcu – cetnar wagi chrzanowskiej.

W Chrzanowie wyrabiano także słynne sukna „bernardyńskie” i granatowe „lazury”. Dynamiczny rozwój Chrzanowa przypada na wiek XIX, kiedy unowocześnione zostają metody wydobywania kopalin. Z miasta rzemieślników i kupców zamienia się w ośrodek przemysłowy oraz zostaje stolicą powiatu. Na początku XX w. rozpoczynają działalność duże zakłady m.in. Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce S.A. i Zakłady Materiałów Ogniotrwałych „Stella”, które działają do dziś.

GOSPODARKA

Chrzanów, to staropolskie miasto rzemieślników i kupców. Tradycje te stara się zachować po dzień dzisiejszy. Świadczy o tym ok. 4100

zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, reprezentujących szeroką gamę firm.

Dominują małe i średnie firmy o profilu handlowym, ogólnobudowlanym, instalacyjnym, transportowym oraz związane z obsługą nieruchomości i doradztwem finansowym.

Silną pozycję w strukturze gospodarki zajmują usługi. Łączne w usługach rynkowych i nierynkowych zatrudnionych jest 58,4 % ogółu pracujących.

Oprócz zakładów z długoletnią tradycją jak: Fabryka Maszyn Budowlanych i Lokomotyw „BUMAR – FABLOK” S.A., Chrzanowskich Zakładów Materiałów Ogniotrwałych, Zakładu Wapienniczego w Płazie, Kopalni i Prażalni Dolomitu „Żelatowa” działa tu kilku znaczących inwestorów zagranicznych modernizując i budując nowe obiekty przemysłowe.

Od kwietnia 2003r. funkcjonuje w budynku Domu Kultury przy ul. Broniewskiego 4 **Gminne Centrum Informacji**, które powstało dzięki otrzymaniu przez Gminę Chrzanów grantu - dofinansowania z Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”. Głównym celem Gminnego Centrum Informacji jest zapewnienie dostępu społeczności lokalnej do bezpłatnego korzystania z Internetu przy poszukiwaniu informacji w obszarach: rynku pracy, edukacji i integracji europejskiej, edukacji i zdobywania nowych kwalifikacji.

TURYSTYKA I REKREACJA

Warunki naturalne Chrzanowa charakteryzuje urozmaicona rzeźba terenu. Duży wpływ na nią wywarło kopalnictwo rud cynkowo – ołowowych. Warpie, czyli miejsca po ich eksploatacji łatwo dostrzec w licznych punktach gminy. Łączy je niebieski szlak turystyczny, zwany z tej racji „szlakiem dawnego górnictwa”. To także okolica bogata w ciekawe odsłonięcia dolomitów triasowych bogatych w morską faunę kopalną.

Miejscowy krajobraz charakteryzuje się dużą ilością lasów, z których część znajduje się w obrębie Jurajskich Parków Krajobrazowych. Przez najcenniejsze przyrodniczo tereny wytyczono ścieżki dydaktyczne oraz ścieżkę hydrologiczną wiodącą przez teren Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego.

Z otaczających Chrzanów wzgórz sołectw Płaza i Pogorzyce można podziwiać zamek w Rudnie, wzniesienie Lipowiec wraz z ruinami zamku biskupów krakowskich czy też panoramę Beskidów.

W kompleksie lasów rozciągających się na zachód od centrum Chrzanowa leżą stawy „Groble”. Sąsiedztwo lasów i wody daje możliwość ak-

tywnego wypoczynku dla miłośników wędkarstwa, turystyki pieszej i rowerowej. W najbliższym otoczeniu gminy znajduje się także dobrze zagospodarowany ośrodek wodny „Zalew Chechło” wraz z zapleczem gastronomicznym.

Przez cały rok w mieście odbywają się liczne imprezy rozrywkowe i kulturalne, zarówno okazjonalne jak i cykliczne. Wśród nich znaleźć można zarówno takie które gromadzą tysiące osób, czyli „Dni Chrzanowa i „Sylwester pod Gwiazdami” oraz bardziej kameralne jak np. Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej organizowany w Skansenie w Wygiełzowie, Oddziale Muzeum w Chrzanowie.

Z historią, kulturą oraz przyrodą regionu zaznajomić się można w chrzanowskim muzeum. Spośród licznych zbiorów szczególnie ciekawa jest do zobaczenia kolekcja judaików oraz ekspozycja geologiczna pod gołym niebem w ogródku „Domu Urbańczyka” - oddziale Muzeum w Chrzanowie.

SPORT

Sportowe życie to nie tylko domena wyczynowców. Dobre warunki do uprawiania sportu oraz do szeroko pojętej rekreacji mają także osoby, które nie chcą pobijać rekordów. Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji posiada odpowiednie do tego zaplecze. Przez cały rok czynna jest Hala Widowiskowo – Sportowa, gdzie odbywają się imprezy o randze lokalnej, krajowej i międzynarodowej. W okresie letnim czynny jest obiekt sportowo – rekreacyjny Basen Kąty, przy którym organizowane są imprezy plenerowe. W hotelu MOKSiR zajęcia sportowe prowadzone są na sali gimnastycznej. Można tu też skorzystać z siłowni dla pań „Gracja”. Ponadto na każdym z chrzanowskich osiedli udostępnione są boiska do gry w piłkę nożną.

W 2000 roku została oddana do użytku Kryta Pływalnia, która cieszy się popularnością nie tylko wśród chrzanowian. Jej niewątpliwą atrakcją jest zjeżdżalnia rurowa o długości 73 metrów oraz jakuzzi. Obok krytej pływalni czynny jest zespół obiektów sportowo – rekreacyjnych obejmujący: korty tenisowe, skate park, boisko piłkarskie z bieżnią oraz boiska do piłki ręcznej, koszykówki i siatkówki plażowej.

ZABYTKI

Chrzanów to miasto o średniowiecznym rodowodzie. Niestety z jego najstarszej drewnianej zabudowy nie pozostało ani śladu. Większość zachowanych zabytków pochodzi z XIX i początku XX wieku. Spacerując po Chrzanowie zobaczyć warto:

- Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja (fot. na okładce) – z gotyckim prezbiterium z przełomu XIV i XV w. ze szkarpami i ostrołukowymi oknami oraz z barokową kaplicą św. Stanisława z 1641 r. Nawa pochodzi z 1914 r. Dzwonnica z XIII, XIV wieku. W kościele do najwartościowszych zabytków należą: wczesnorenesansowy świecznik spizowy (1598 r.), gotycka monstrancja z XV w. oraz wczesnobarokowa lódka na kadzi-dło.

Fot. Tomasz Gebus

- zespół kamieniczek Rynku – z poł XIX w. i początku XX w., najstarsza kamienica z XVIII w. (Rynek nr 6).

- Lamus dworski – ul. Mickiewicza 13, budynek z końca XVI w. W części zabytkowej zbudowany jest z miejscowego kamienia. Przebudowany przez ostatnich właścicieli w końcu XIX w. Obecnie siedziba Muzeum w Chrzanowie.

- piętrowa plebania przy ul. Mickiewicza 5, z 1852 r.,
- parterowy budynek Banku Spółdzielczego przy al. Henryka 22, zbudowany w 1895 r., dawniej Towarzystwo Zaliczkowe,
- cmentarz wyznania mojżeszowego przy ul. Podwale, najstarsze nagrobki z XVIII wieku.

• „Dom Urbańczyka” – al. Henryka 16, budynek z końca XIX w. w typie dworku, usytuowany w niewielkim ogrodzie. zaprojektował go i zbudował powiatowy budowniczy Franciszek Urbańczyk. Budynek jest ciekawym przykładem małomiasteczkowego budownictwa willowego o wyraźnych cechach regionalnych. Obecnie oddział Muzeum w Chrzanowie.

Fot. Tomasz Gębuś

• cmentarz parafialny - pomnik uczestnika powstania styczniowego, porucznika Elji Marchettiego, adiutanta Francesco Nullo, który zginął w 1863 r. w bitwie pod Krzykawką.

• cmentarz parafialny – kaplica Loewenfeldów, z początku XX w., architekt Teodor Tälowski,

Fot. Tomasz Gębuś

• Płaza – pałac wczesnoklasycystyczny z XVIII w., i XIX w. Gruntownie przebudowany w 1900 r. przez arch. Zygmunta Hendla (charakter stylowo – barokowy i eklektyczny). Obecnie Dom Pomocy Społecznej.

• Kościół w dzielnicy Kościelec, z 1843 r. z cennym sprzętem z poprzedniego kościoła z I poł. XVIII w., przeważnie klasycystycznym a nawet gotyckim. Z 1484 r. pochodzi dzwon ze znakiem górniczym w postaci złożonych na krzyż kilofów.

• Zabytkowy park krajobrazowy w Kościelcu z początku XIX wieku,

• Kościół parafialny p.w. św. Krzyża – z prezbiterium z 1526 r. oraz nawą z 1576 r. Ołtarz główny – wczesnobarokowy, boczny – późnobarokowy. Reszta wyposażenia przeważnie barokowa i klasycystyczna.

• Liczne miejsca upamiętniające wydarzenia z czasów okupacji niemieckiej:

– na cmentarzu parafialnym mogiła żołnierzy polskich poległych we wrześniu 1939 r. i styczniu 1945 r.;

– na skrzyżowaniu ul. Świętokrzyskiej z ul. Grunwaldzką głąz pamiątkowy z tablicą – 29.IV. 1941 r. powieszono tu 6. Żydów za nielegalny wypiek chleba;

– pomnik przy ul. Kadłubek, gdzie 29.VIII. 1944 r. rozstrzelano czterech członków Ruchu Oporu (Armii Krajowej);

– obelisk przy ul. Fabrycznej dla uczczenia zamordowanych w czasie okupacji pracowników „Fabloku”;

– pomnik Zwycięstwa i Wolności na Placu Tysiąclecia ku czci poległych w powiecie chrzanowskim partyzantów GL i AL.;

– w parku w Kościelcu – Pomnik Braterstwa i Wdzięczności na miejscu grobów 1.365 poległych w Chrzanowie i okolicy żołnierzy radzieckich.

Wstęp do historii Poczty Polskiej

Pierwsze urządzenia pocztowe, jak podwoły, czyli obowiązek dostarczania przez poddanych koni i wozów posłańcom królewskim, znane są już z czasów panowania Bolesława Chrobrego (992-1025).

Jednak dopiero za panowania Zygmunta Augusta zaszły ogromne zmiany w funkcjonowaniu poczty. To właśnie na jego rozkaz został otwarty stały i regularny kurs pocztowy pomiędzy Krakowem a Wenecją. Kierownictwo poczty zostało powierzone **18 października 1558 roku** dworzaninowi Prosperowi Prowanie i tą datę uważa się za początek istnienia poczty polskiej. Koszty związane z utrzymaniem poczty oraz wynagrodzeniem Prowany ponosił król żądając w zamian przekazywania do skarbu królewskiego opłat za listy.

W roku 1562 Zygmunt August wydał kolejny przywilej, w którym ustalił nazwę poczty „...w miejscowościach leżących poza granicami naszego państwa, chcemy, aby wóz pocztowy był nazwany Poczta Polska”. Centralnym punktem poczty był Kraków, skąd rozchodziły się dwa kursy: do Wenecji tzw. poczta włoska oraz do Wilna tzw. poczta litewska. Korespondencja królewska zwolniona była od wszelkich opłat, natomiast za inne należało płacić wysokie kwoty.

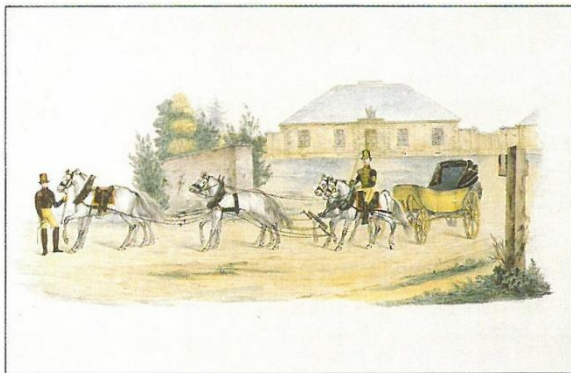
Po śmierci Zygmunta Augusta poczta działała nadal jednak kursy ograniczyły się do pieszych i to nieregularnych. Dopiero Stefan Batory w czasie przygotowań do wojny z Turcją, w 1583 roku wznowił przywilej prowadzenia poczty. Przywilej zawierał sprawę wprowadzenia pierwszej na świecie jednolitej taryfy pocztowej uzależniając opłaty listów od wagi a nie od odległości, co było w tym czasie nowością.

Siedemnasty wiek przyniósł zmiany organizacyjne poczty. Z instytucji prywatnej finansowanej przez króla poczta została przekształcona w instytucję państwową, utrzymywaną z podatków. Pod koniec XVII wieku królem polskim został wybrany August II elektor saski, co przyczyniło się do rozwoju poczty polsko-saskiej i uruchomienia połączeń pomię-

dzy Warszawą a Dreznem, a także na wschód do Rygi, Moskwy i Kijowa. Poza tym wprowadzono pierwsze ekstra-poczty polegające na wynajmowaniu koni i pocztyliona do prywatnego pojazdu podróznego.

Za panowania Augusta III w 1742 r. w urzędach wprowadzono obowiązek wpisywania nadawanych listów do rejestru, a w 1762 r. weszły w użycie pierwsze pocztowe pieczęcie lakowe na listy. W drugiej połowie XVIII wieku nastąpił intensywny rozwój poczty, która stała się instytucją usługową dla całego społeczeństwa, posiadała dobrze zorganizowany sztab pracowników, środki transportu i dość gęstą sieć urzędów i stacji pocztowych. Za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego nie używano jeszcze do przewożenia pasażerów specjalnych dyliżansów lub karet pocztowych. Główny pocztamt mieścił się w Warszawie. W ostatnich latach niepodległości, po I rozbiórce Polski w 1772 r., poczta polska funkcjonowała nadal. Nastąpiła reorganizacja i rozbudowa sieci połączeń pocztowych, wprowadzenie nowej taryfy pocztowej, stempli nadawczych, umundurowanie oraz oznaczenie stacji pocztowych sztyldami. Doręczaniem przesyłek listowych w Warszawie zajęli się pierwsi listonosze. Wtedy powstał sprawnie działający kurs z Warszawy do Bukaresztu i Sztambułu. III rozbiór Polski w 1795 roku spowodował przejście polskich urzędów pocztowych przez poczty Rosji, Austrii i Prus.

W okresie porozbiorowym, a szczególnie po utworzeniu przez Napoleona Księstwa Warszawskiego w 1807 r. zaczął się powolny proces organizowania poczty. Jako pierwsza zaczęła działalność poczta wojskowa i właśnie wtedy pojawiło się po raz pierwszy w Warszawie kilka ulicznych skrzynek pocztowych. Ale do powszechnego użytku skrzynki pocztowe weszły w Polsce dopiero w 1854 r. Pierwsze regularne poczty dyliżansowe uruchomiono w 1807 na trasie Warszawa–Poznań–Pniewy,

a następnie kursy z Warszawy do Wrocławia i Gdańska. Stosowane dyliżansy były już dość wygodne, wyposażone w resory a oprócz przesyłek i worków z listami mogły pomieścić 6 pasażerów.

W pierwszej połowie XIX wieku wy-

kształciło się kilka sposobów przesyłania listów i paczek, a także przewożenia pasażerów. Przede wszystkim obowiązywał podział poczt ze względu na terminy odbywania kursów. Istniały zatem:

a) poczty ordynaryjne, czyli zwykłe, kurujące w pewnych oznaczonych tygodniach, dniach, godzinach,

b) poczty uruchamiane na specjalne żądanie podróżnych.

Przy podziale poczt pod kątem sposobu odbywania jazdy do pierwszej grupy, poczt zwykłych, należą następujące rodzaje:

1) poczty piesze, kursujące na bocznych traktach, służyły do przekazywania korespondencji i gazet,

2) poczty konne, to kurierzy jadący wierzchem na koniach, którzy przewozili listy i gazety,

3) poczty wózkowe posługiwały się lekkim powozikiem dwukółowym, zaprzęgniętym w jednego konia, służyły one do przewozu korespondencji i przesyłek pod opieką woźnicy – pocztyliona,

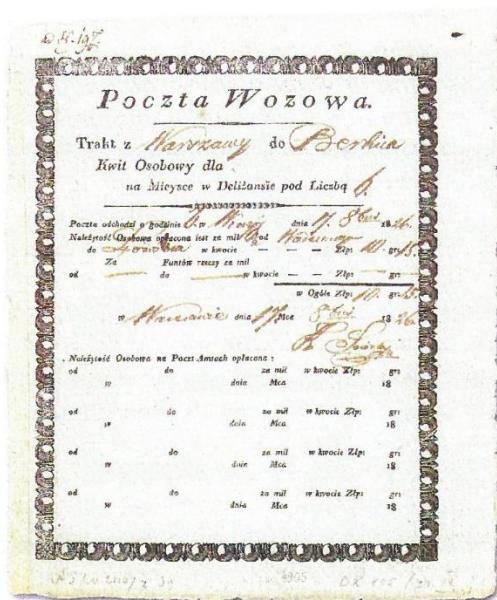
4) poczty wozowe zajmowały się przewozem osób i transportów kupieckich, przy czym do przewozu paczek służyły kryte wozy, pasażerów zaś przewożono dyliżansem lub omnibusami.

Do drugiej grupy poczt specjalnych zaliczane są:

1) sztafety, czyli nadzwyczajne poczty listowe, które przewoził kurier jadący konno lub wózkami. Dla sztafet na stacjach obowiązywała natychmiastowa wymiana koni, a kurier jechał bez zatrzymywania się,

2) ekstra-poczty odbywające kurs na specjalne żądanie podróżnego, który wynajmował dla siebie konie lub konie z powozem.

Wraz ze wzrostem liczby przesyłek pojawiła się konieczność ich oznakowania. Stosowano wówczas pieczęcie tuszowe ze znakiem korony królewskiej i trąbki pocztowej oraz inicjałami Poczty Polskiej – PGRP

(*Posta Generalis Regis Poloniae*). W następnych latach na pieczęciach wprowadzono datę i nazwę miejscowości, w której znajdował się dany urząd pocztowy. Dalszym ulepszeniem oznakowania listów i pobierania opłat było wprowadzenie znaczka pocztowego. W Królestwie Polskim od 1858 roku zaczęto używać znaczków rosyjskich, a 1 stycznia 1860 roku ukazał się pierwszy polski znaczek z herbem Królestwa. W zaborze pruskim i austriackim znaczki były używane nieco wcześniej. W ślad za znaczkami pojawiły się stemple do kasowania ich na listach. Kasowniki te były w Królestwie Polskim oznaczone numerami stacji pocztowych, wg stanu z 1858 roku, od 1 do 269, poczynając od numeru jeden dla Pocztańtu Warszawskiego.

Trąbka, którą pocztylioni mieli w swym wyposażeniu, towarzyszy poczcie już od XVI wieku. W Polsce po raz pierwszy na temat trąbki znajduje się wzmianka w „Ordynacji poczty przemyskiej” z 1667 r. Przez następne lata trąbka wchodziła coraz bardziej w użycie, jej sygnał oznajmiał czas na składanie listów, otwierał drogę na mostach i przypominał pocztalterom o konieczności przygotowania zmiany koni. Trąbka dość szybko staje się symbolem i emblematem poczty.

Po upadku Powstania Styczniowego poczta Królestwa Polskiego traci ponownie swoją autonomię i została podporządkowana Głównemu Zarządowi Pocztowemu w Cesarstwie Rosyjskim. Urzędy pocztowe zostały podzielone na klasy, a Polacy pracujący na poczcie otrzymali takie same prawa, jak urzędnicy rosyjscy. W latach 1875–1886 w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim nastąpiło scalanie struktur telegraficznych z pocztowymi. Druga połowa XIX w. i początek XX w. to lata wzmoczonego wpływu techniki na życie gospodarcze. Poczta bardzo szybko włączyła się do eksploatacji linii kolejowych. Zaczęto wykorzystywać kolej do przewozu przesyłek i listów ze względu na szybkość i pewność przejazdu. Już w 1851 r. , czyli zaledwie trzy lata po otwarciu linii pojawiły się w Dyrekcji Kolei Warszawsko – Wiedeńskiej pierwsze cztery wagony pocztowo osobowe. W następnych latach zaczęto organizować specjalne poczty dworcowe, w których przyjmowano z pociągu listy, przesyłki i prasę do dalszego rozprowadzania.

Kolejne próby organizowania samodzielnej poczty podejmowano w czasie I wojny światowej. W 1915 roku w obrębie Warszawy działała Poczta Miejska Komitetu Obywatelskiego Miasta Warszawy. W lipcu 1918 roku Poczta Miejska przeszła pod zarząd Wydziału Poczty i Telegrafów przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Zabieg ten był początkiem poczty polskiej w odrodzonym państwie. Już w listopadzie 1918 roku władze

polskie objęły wszystkie urzędy pocztowe i utworzyły jednolitą strukturę poczty i telekomunikacji na całym terytorium RP. Poczta w swojej zasadniczej funkcji nie zmieniła się, dalej spełnia usługi dla ludności w zakresie przesyłania listów, paczek i pieniędzy. Zmiany jakie zachodzą w jej organizacji to przede wszystkim ulepszenia transportu i początki mechanizacji urządzeń. Głównym środkiem transportu jest kolej, samochody, motocykle a nawet samoloty.

Działalność poczty polskiej w okresie międzywojennym można podzielić na dwa dziesięciolecia. Pierwszy okres od 1918 r. do 1928 r. cechowały przede wszystkim prace organizacyjne, scalające działalność poczt na ziemiach byłych trzech zaborów. W 1920 r. ustalono ceny w markach, ale dewaluacja marki uniemożliwiła utrzymanie jakiegokolwiek poziomu cen. Kres takiej sytuacji położyło wprowadzenie w 1924 r. taryfy złotej i jej stabilizacja. W 1919 r. wprowadzono pierwsze po odzyskaniu niepodległości polskie znaczki pocztowe oraz przystąpiono do Światowego Związku Pocztowego. Już rok później wprowadzono regularne połączenia poczty lotniczej na liniach zagranicznych. W drugim okresie trwającym od 1928 r. do 1939 r. rozpoczyna działalność samodzielne pod względem prawnym i finansowym przedsiębiorstwo „Poczta Polska, Telegraf i Telefon”.

Podczas II wojny światowej Poczta Polska faktycznie przestaje istnieć. Cały majątek państwowego przedsiębiorstwa Poczta Polska, Telegraf i Telefon zostaje przejęty przez administrację Generalnego Gubernatorstwa i w jej miejsce utworzono Niemiecką Poczta Wschód.

Już w lipcu 1944 r. zaczął działać resort Komunikacji, Poczty i Telegrafów. W tym samym roku została ustalona taryfa i wprowadzono pierwszą powojenną emisję polskich znaczków. W roku 1954 rozpoczęły się przekształcenia strukturalno gospodarcze Państwowego Przedsiębiorstwa Polska Poczta, Telegraf i Telefon. Dziś poczta stanowi odrębną, historycznie ukształtowaną dziedzinę łączności. Łączność pocztowa zajmuje się przekazywaniem przesyłek pocztowych przy użyciu środków transportu lądowego, wodnego i powietrznego, przy czym za przesyłki pocztowe uważa się listy, kartki pocztowe, druki, paczki oraz przekazy pieniężne.

Rok 1992 przyniósł podział państwowego przedsiębiorstwa Poczta Polska, Telegraf i Telefon na Państwowe Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej Poczta Polska i spółkę akcyjną Telekomunikacja Polska.

REGULAMIN

Okręgowej Wystawy Filatelistycznej „Chrzanów 2003”

1. Okręgowa Wystawa Filatelistyczna „Chrzanów 2003” jest Wystawą Konkursową III stopnia zorganizowaną z okazji 35-lecia Koła PTTK przy „Bumar-Fablok” w Chrzanowie oraz 445-lecia Poczty Polskiej.
2. Organizatorem wystawy jest Koło Filatelistyczne Nr 3 przy „Bumar-Fablok” w Chrzanowie, Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie oraz Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Chrzanowie w imieniu których działa Komitet Organizacyjny Wystawy, powołany przez Oddział Zachodnio-Małopolski w Trzebini i zatwierdzony przez Zarząd Okręgu PZF w Krakowie.
3. Komitet Organizacyjny mieści się w siedzibie: ZESPÓŁ SZKÓŁ ZAWODOWYCH, Os. Stella, 32-500 Chrzanów, tel. 0-32/623-04-35 lub 623-04-36, kom. 0-692-129-725
4. Wystawa czynna będzie w dniach 17–23 maj 2003 r. w godz. 10.00–17.00 w MOKSIR – Chrzanów i 18–24 październik 2003 r. w godz. 10.00–17.00 w ZSZ nr 1 w Chrzanowie Os. Stella 14.
5. Wystawcami mogą być członkowie i uczestnicy PZF.
6. Ekspozyty wystawione będą w klasie konkursowej tematycznej – o tematyce „Turystyka i krajoznawstwo”.
7. Do ekspozycji przyjęte będą ekspozyty opracowane na kartach znormalizowanych, ponumerowane i podpisane, umieszczone w koszulkach ochronnych. Do ekspozytu powinna być dołączona metryka i 2 specyfikacje zawierające wykaz i wycenę wystawianych walorów. Ekspozyty będą wystawione w 16-kartkowych gablotach.
8. Za zgłoszenie i wystawienie ekspozytu nie będą pobierane opłaty.
9. Zgłoszenie ekspozytu na wystawę należy przesłać KOW w terminie do 20 kwietnia 2003 r.
10. Zakłada się, że wystawca otrzyma 5 ram wystawowych. Zgłoszony do ekspozycji ekspozyt powinien odpowiadać zasadom ustalonym w regulaminie FIP.
11. Komitet Organizacyjny Wystawy powiadomi wystawców o przyjęciu ekspozytu i przyznaniu ilości ekranów w terminie do 25 kwietnia 2003 r.
12. Komitet Organizacyjny Wystawy zastrzega sobie prawo nie przyjęcia ekspozytu na wystawę.

-
-
13. Koszt dostarczania eksponatu na wystawę ponosi wystawca. Zwrot nastąpi po zamknięciu wystawy bezpośrednio do rąk własnych wystawcy lub osobie przez niego upoważnionej. Możliwa jest wysyłka eksponatu drogą pocztową – na koszt wystawcy.
 14. Komitet Organizacyjny Wystawy ponosi odpowiedzialność za eksponaty od chwili ich przyjęcia do momentu zwrotu lub przekazania poczcie oraz za ich należytą ochronę w okresie wystawy.
 15. Przyjęte eksponaty powinny być dostarczone na adres Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego:
Józef Syska
ul. Winna 22
32-500 Chrzanów
tel. 032/623-42-67
 16. Oceny eksponatów dokona Sąd Konkursowy powołany przez Zarząd Okręgu PZF w Krakowie na wniosek Okręgowego Kolegium Sędziów.
 17. Sąd Konkursowy ma prawo wyłączyć eksponat z oceny.
 18. Eksponaty wystawione w klasie konkursowej mogą otrzymać następujące dyplomy w randze medalu: Dużego Złotego, Złotego, Dużego Pożłacanego, Pożłacanego, Dużego Srebrnego, Srebrnego, Posrebrzanego, Brązowego i Dyplomu Uznania.
 19. Ewentualne nagrody zostaną przekazane do dyspozycji Sądu Konkursowego. Wszyscy wystawcy otrzymają bezpłatnie wydawnictwa pamiątkowe związane z wystawą.
 20. W dniu otwarcia wystawy będzie czynne stoisko pocztowe.
 21. Podpisując zgłoszenie do udziału w wystawie wystawca stwierdza, że zna przepisy niniejszego regulaminu i zobowiązuje się do ich przestrzegania.
 22. W sprawach nie ujętych w niniejszym regulaminie decydować będzie Komitet Organizacyjny Wystawy.
 23. Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Zarząd Okręgu PZF w Krakowie.

Komitet Organizacyjny
Okręgowej Wystawy Filatelistycznej
„Chrzanów 2003”

Pamiątki wystawy

Wydanie okolicznościowe Koła PZF Nr 3

35 lat
Koła PTTK FABŁOK
w Chrzanowie

Okręgowa Wystawa Filatelistyczna
„Chrzanów 2003”
17–23 maja 2003 r.

POCZTA POLSKA

Dyrekcja Okręgu Poczty w Krakowie, K. 2002 Nakład 1000 szt. Nr. 35/2002 DOP

Sz. Pan _____
Zdzisław Śliwa _____
ul. Orkana _____
3 2 – 5 0 0 Chrzanów _____

Wydanie okolicznościowe Koła PZF Nr 3

35 lat
Koła PTTK FABŁOK
w Chrzanowie

Okręgowa Wystawa Filatelistyczna
„Chrzanów 2003”
17–23 maja 2003 r.

POCZTA POLSKA

Dyrekcja Okręgu Poczty w Krakowie, K. 2002 Nakład 1000 szt. Nr. 35/2002 DOP

Sz. Pan _____
Zdzisław Śliwa _____
ul. Orkana _____
3 2 – 5 0 0 Chrzanów _____

Program imprez i wydawnictw z okazji 445-lecia Poczty Polskiej

1. Wystawa Filatelistyczna w dniach 18–24 października 2003 r.
w Zespole Szkół Zawodowych Nr 1 w Chrzanowie, os. Stella 14
2. Poczta Wozowa w dniu 18 października 2003 r. na trasie:
Chrzanów–Żrebce–Płaza–Pogorzyce–Chrzanów

POCZTA POLSKA

**445 LAT
POCZTY POLSKIEJ**

Wydanie okolicznościowe 14.04.2003 PZF nr 3
KOD MIKROSYMBOLOWY

Dyrekcja Okręgu Poczty w Krakowie IX, 2007, Nakielak 1008, ul. Nr 30/2002 DGP

nrp. karty pocztowej Muzeum P.T.T. Wrocław
Aparat fotograficzny Morse'a

Wystawa Filatelistyczna
Zespół Szkół Zawodowych nr 1
Chrzanów 18–24.10.2003 r.

Sz. Pan _____

Piotr Tobolski _____

ul. Krawczyńskiego _____

3 2 - 5 0 0 Chrzanów _____

POCZTA POLSKA

**445 LAT
POCZTY POLSKIEJ**

Wydanie okolicznościowe 14.04.2003 PZF nr 3
KOD MIKROSYMBOLOWY

Dyrekcja Okręgu Poczty w Krakowie IX, 2002, Nakielak 1005, ul. Nr 30/2002 DGP

nrp. karty pocztowej Muzeum P.T.T. Wrocław
Poczta konna Królestwa Polskiego w XIX w.

Wystawa Filatelistyczna
Zespół Szkół Zawodowych nr 1
Chrzanów 18–24.10.2003 r.

Sz. Pan _____

Piotr Tobolski _____

ul. Krawczyńskiego _____

3 2 - 5 0 0 Chrzanów _____

REGULAMIN „POCZTY WOZOWEJ”

ORGANIZOWANEJ Z OKAZJI 445 ROCZNICY POCZTY POLSKIEJ ORAZ 35 LECIA KOŁA PTTK FABLOK

1. Organizatorami „Poczty Wozowej” są: Dykcja Okręgu Poczty w Krakowie, Rejonowy Urząd Poczty w Krakowie, Komitet Organizacyjny Okręgowej Wystawy Filatelistycznej „Chrzanów 2003”.
2. „Poczta Wozowa” zorganizowana zostanie w dniu 18.10.2003 r.
Przewóz przesyłek nastąpi na trasie: Chrzanów–Żrebce–Plaza–Pogorzyce–Chrzanów.
3. Do przewozu „Pocztą Wozową” dopuszczone zostaną listy krajowe i zagraniczne, zwykle i polecane, oraz kartki pocztowe opłacone zgodnie z cennikiem za usługi pocztowe w obrocie krajowym i zagranicznym opatrzone specjalnymi nalepkami, bądź bez nalepek wydanych przez Komitet Organizacyjny.
4. Nalepki dla przesyłek „Poczty Wozowej” można zamawiać pod adresem: Koło PZF Nr 3 – ul. Winna 22, 32-500 Chrzanów
w terminie do dnia 15.10.2003 r.
5. Przesyłki przeznaczone do przewozu „Pocztą Wozową” odpowiednio zaadresowane, oznaczone i opłacone, należy przesać w kopercie z dopiskiem „Poczta Wozowa” w terminie do dnia 17.10.2003 r. na adres: Urząd Pocztowy Chrzanów 3, Kolonia Stella 3, 32-501 Chrzanów.
6. Przesyłki dopuszczone do przewozu „Pocztą Wozową” zostaną w UP Chrzanów 3, ostemplowane datownikiem okolicznościowym oraz specjalnym stemplem informacyjnym.
7. Przesyłki po przewiezieniu „Pocztą Wozową” zostaną przekazane do UP Chrzanów 3 oraz przesłane i doręczone adresatom zgodnie z obowiązującymi przepisami pocztowymi.
8. Za prawidłowy przebieg przewozu „Pocztą Wozową” odpowiada Dykcja Okręgu Poczty w Krakowie, Rejonowy Urząd Poczty w Krakowie.
9. Regulamin niniejszy został zatwierdzony przez Centralny Zarząd Poczty Polskiej w Warszawie w dniu 2003 r.

*Komitet Organizacyjny
Okręgowej Wystawy Filatelistycznej
„Chrzanów 2003”*

Wystawcy i ich eksponaty

1. Zdzisław ANTOSIEWICZ – Tarnobrzeg
Ochrona przyrody nakazem chwili
2. Jerzy BĄKOWSKI – Kraków
Grecja
3. Jacek DROŹDŹAK – Limanowa
Tatry
4. Tadeusz JAGODA – Jaworzno
Zwierzęta naszych gór i pogórzy
5. Tadeusz JAGODA – Jaworzno
Rośliny naszych gór i pogórzy
6. Roman JAWORSKI – Tarnów
Turystyka i krajoznawstwo w Polsce
7. Marian KAZIECZKO – Dulowa
Życie ptaków
8. Rajmund KUŚ – Świętochłowice
Tatry – perła w koronie Karpat
9. Zbigniew LECH – Kraków
Sport i turystyka w Krakowie
10. Paweł LISEK – Tarnowskie Góry
Zamki i pałace w Polsce
11. Eugeniusz MATYSZKOWICZ – Andrychów
Turystyka popularyzuje piękno naszego kraju
12. Jan MENCNAROWSKI – Bielsko-Biała
Regiony górskie Polski
13. Karol MICZA – Pszczyna
Śląsk Cieszyński
14. Jan SWADŹBA – Katowice
Album tatrzański
15. Ewald WYLEŻOŁ – Zakopane
Turystyka w Tatrach
16. Ewald WYLEŻOŁ – Zakopane
Świat Tatr
17. Feliks ZAWIŁA – Pszczyna
Heraldyka
17. Władysław ŻURAWIK – Jaworzno
Warszawa

Ekspozycje wystawców z Kół Młodzieżowych PZF

1. Młodzieżowe Koło PZF przy Szkole Podstawowej Czernichów k. Żywca
Ptaki w ujęciu systematycznym
2. Młodzieżowe Koło PZF Bańska Niżna
– Maciej Skoma – *Architektura Polski*
– Wojciech Stolarczyk – *Kręgowce*
3. Młodzieżowe Koło PZF przy Szkole Podstawowej Nr 10 Bielsko-Biała
Ochrona Środowiska i Przyrody w Polsce
4. Młodzieżowe Koło PZF w Opolu
– Beata Nowak – *Wycieczka nad jezioro*
– Przemysław Olczak – *Ludzie listy pisać...*
5. Młodzieżowe Koło PZF Nr 2 w Tarnowskich Górach, Oddział Bytom
– Kamil Jakubowski – *Maszyny Parowe*
– Małgorzata Kardyńska – *Kręgowce*
– Agata Kiplińska – *Mistrzostwa Świata w piłce nożnej*
– Wojciech Machoń – *Zwierzęta Świata*
6. Młodzieżowe Koło PZF Nr 3 w Tarnowskich Górach, Oddział Bytom
– Mateusz Ignasiak – *Zwierzęta Świata*
– Krystian Szpringiel – *Kwiaty*

Sponsorzy wystawy:

URZĄD MIEJSKI W CHRZANOWIE

„BUMAR – FABLOK” S.A. W CHRZANOWIE

ELEKTROWNIA „SIERSZA” W TRZEBINI

32-541 Trzebinia

tel.(0-32) 612-11-95, 612-21-42, tel./fax (0-32) 612-13-35

rafineria trzebinia
GRUPA **ORLEN**

Drukarnia Towarzystwa Słowaków w Polsce

ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków, tel./fax: (0-12) 634-11-27

Fotografie Chrzanowa: Tomasz Gębuś -
Archiwum Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Na okładce:
fotografia kościoła parafialnego p.w. św. Mikołaja,
fot. ks. Stefan Misiniec

Do opracowania tekstu o Chrzanowie
wykorzystano materiały Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Projekt datownika 35 lat Koła PTTK:
Zdzisław Zieliński

Projekt pocztówek 35 lat Koła PTTK –
Zdzisław Śliwa, Maciej Siewniak

Projekt datownika i pocztówek 445 lat Poczty Polskiej –
Piotr Tobolski, Maciej Siewniak

Opracowanie katalogu:
Józef SYSKA

Opracowanie komputerowe:
Ewa KOZIÓŁ

ISBN: 83-89186-59-4

Wydawnictwo i Drukarnia:
Towarzystwa Słowaków w Polsce
ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków
tel./fax: (0-12) 634-11-27, e-mail: zg@tsp.org.pl

